

Barbara Woźniak

Biblioteka Główna

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

ORCID ID: 0000-00030207406339

SPRAWOZDANIE Z UDZIAŁU BIBLIOTEKI UMCS
W XXI LUBELSKIM FESTIWALU NAUKI
13–19 WRZEŚNIA 2025 R.

Biblioteka Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie włączyła się aktywnie w XXI Lubelski Festiwal Nauki, który odbywał się w dniach 13–19 września 2025 r. pod hasłem „Inżynieria życia”. Głównym organizatorem tegorocznej edycji była Politechnika Lubelska. Biblioteka UMCS przygotowała bogaty program wydarzeń o charakterze edukacyjnym, kulturalnym, popularyzującym naukę oraz czytelnictwo, prezentując różnorodne formy pracy ze zbiorami. Stała się miejscem aktywności twórczych. W sumie zgłoszono 8 oryginalnych projektów, które zrealizowano podczas 31 edycji. Wzięło w nich udział 698 zarejestrowanych uczestników.

14 września podczas Lubelskiego Pikniku Naukowego, który odbył się w Targach Lublin S.A., Biblioteka zaprezentowała warsztaty „Innowacje i wynalazki – myśl techniczna w XIX-wiecznych kalendarzach polskich”. Projekt przygotowany przez Panię mgr Teresę Wałachowską oraz mgr Hannę Polak zwracał uwagę na to, jak często korzystamy na co dzień z urządzeń i rozwiązań technicznych – takich jak wanna, grzejnik czy wóz strażacki – nie zastanawiając się nad ich pierwotną formą ani historią powstania. W XIX w. pojawiło się wiele rozwiązań technologicznych, które w udoskonalonej formie towarzyszą nam również współcześnie. Uczestnikom przedstawiono ryciny urządzeń z tamtego okresu, wykorzystywanych w przemyśle, rolnictwie i życiu codziennym, a także współczesne fotografie ich odpowiedników. Zadaniem odwiedzających było odgadnięcie zastosowania poszczególnych wynalazków i dopasowanie ich w pary – zestawiając XIX-wieczne ryciny ze współczesnymi zdjęciami prezentującymi ich dzisiejsze wersje.

W festiwalowym tygodniu Biblioteka zaprosiła uczestników do udziału w warsztatach, wystawach i prelekcjach rozwijających kreatywność, umiejętności analizy oraz techniczną wyobraźnię. Szczególnym zainteresowaniem cieszył się projekt „Book Folding Art”, ukazujący, że nawet pozornie niepotrzebna lub zniszczona książka może się stać wyjątkowym dziełem sztuki. Jest to swego rodzaju „rzeźbienie książek” polegające na precyzyjnym zaginaniu stron w taki sposób, aby układały się w trójwymiarowe wzory i kształty, tworząc unikatowe, dekoracyjne formy. Warsztaty przygotowane przez mgr Iwonę Mielniczuk i mgr Kingę Dobrowolską nie tylko wprowadzały uczestników w świat kreatywnego recyklingu, lecz także pokazały, że praca nad tworzonymi obiektami sprzyja wyciszeniu, koncentracji i rozwijaniu cierpliwości. Dzięki niej książki, które nie nadawały się już do tradycyjnego użytku, otrzymały drugie życie.

Fot. 1. Warsztaty „Book Folding Art”. Autor K. Skubik.

Dużym zainteresowaniem cieszyły się warsztaty „Jak czytać stare fotografie – »skarby« drugiego planu”. Ich punktem wyjścia była refleksja nad fotografią jako jednym z najcenniejszych źródeł ikonograficznych minionych epok. Podczas swego spaceru po Lublinie z 1918 r. autor projektu mgr Piotr Błaszczak zaprezentował niepublikowane dotąd fotografie prof. Ludomira Sawickiego. Pokazał w jaki sposób odczytywać zdjęcia, widząc ludzi sprzed lat, miejsca, przedmioty codziennego użytku i szczegóły materialnego świata, który je otaczał. Zajęcia ukazywały, jak wiele historii można odkryć w tle dawnych fotografii oraz jak porównywanie ich z dzisiejszym obrazem miasta pogłębia wiedzę o lokalnym dziedzictwie. Uczestnicy uczyli się identyfikować miejsca i obiekty przedstawione na zdjęciach, korzystając ze wsparcia dodatkowych źródeł ikonograficznych i kartograficznych.

Kolejnym festiwalowym projektem były warsztaty „Jak to działa? – techniczne nowinki w lapbookach”, które przyciągnęły młodych odbiorców, ale także nauczycieli i rodziców poszukujących nowoczesnych metod edukacyjnych. Lapbooki zaprezentowano jako angażującą, interaktywną formę nauki, łączącą elementy pracy

manualnej i strukturalnego porządkowania wiedzy. Uczestnicy poznali różnorodne elementy, z których składa się lapbook – mini książeczki, kieszonki, harmonijki, koła obrotowe, ilustracje czy schematy – oraz nauczyli się komponować je tak, by tworzyły spójną, atrakcyjną wizualnie całość. Po raz kolejny zajęcia z lapbooków przygotowane przez mgr Agnieszkę Zawadzką oraz mgr Małgorzatę Ziółkowską wyzwoliły wśród uczniów nie tylko kreatywność, lecz także umiejętność wyszukiwania, selekcionowania i przetwarzania informacji. Zainteresowanie wzbudziła także „ruletka lapbookowa” – koło losujące pytania i zagadki z zakresu szeroko pojętej techniki, które zamieniało naukę w zabawę i pobudzało do dalszych poszukiwań. Warsztaty pokazały, że lapbook jest nie tylko narzędziem edukacyjnym, ale również twórczym sposobem prezentowania nawet złożonych zagadnień inżynierskich.

Reprezentantki Oddziału Zbiorów Specjalnych Biblioteki Głównej UMCS w osobach mgr Anny Kuczyńskiej i mgr Agnieszki Mikulskiej przygotowały projekt „Niecodzienne książki – od zbiorów specjalnych do własnej okładki”. Była to lekcja biblioteczna połączona z warsztatami dla uczniów klas IV–VI, poświęcona nietypowym formom wydawniczym i eksperymentom książkowymi. W pierwszej części spotkania uczestnicy mogli obejrzeć starodruki, książki artystyczne, wydawnictwa bibliofilskie, miniatury i inne nietypowe publikacje, rozmawiając o tym, czym są zbiory specjalne, jak zmieniały się formy książki na przestrzeni wieków i w jaki sposób wpływało to na odbiór treści. Druga część projektu miała charakter praktyczny – uczestnicy tworzyli własne okładki książek, korzystając z materiałów plastycznych, papieru, tkanin oraz przedmiotów pochodzących z recyklingu. Warsztaty pozwoliły rozwijać ich kreatywność i wrażliwość wizualną, uczyły wartości historycznej książek, a jednocześnie umożliwiły stworzenie unikalnych, własnoręcznie zaprojektowanych okładek inspirowanych zbiorem Biblioteki oraz własnymi zainteresowaniami.

Fot. 2. Warsztaty „Niecodzienne książki – od zbiorów specjalnych do własnej okładki”.

Autor K. Skubik.

Projekt „Od głębin oceanu po lot na Księżyc – wystawa puzzli przestrzennych” przygotowany przez Bibliotekę Wydziału Ekonomicznego był jednym z najbardziej popularnych festiwalowych wydarzeń na UMCS. Ekspozycja prezentowała około 50 obiektów i zabytków z Polski i świata, wśród których znalazły się m.in. Zamek Królewski oraz Pałac Kultury i Nauki w Warszawie, Wieża Eiffla w Paryżu, Krzywa Wieża w Pizie, Koloseum w Rzymie, Statua Wolności w Nowym Jorku oraz makieta Burdż Khalifa – najwyższego wieżowca świata. Obok budowli przedstawiono również modele jednostek morskich i kosmicznych, takich jak statek Titanic, rakieta Saturn V, lądownik misji Apollo 11 czy prom kosmiczny Discovery. Projekt był realizowany pod kierownictwem mgr. Krzysztofa Jedlewskiego, przy współudziale mgr. Piotra Sękowskiego, mgr Anny Skiby i mgr Barbary Samborskiej – zespołu bibliotekarzy i pracowników zaangażowanych w przygotowanie ekspozycji oraz prowadzenie spotkań. W trakcie trwania festiwalu oprowadzanie po wystawie odbywało się wielokrotnie, przyciągając uwagę szerokiego grona uczestników – zarówno uczniów szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych, jak i dorosłych miłośników nauki, architektury czy inżynierii. Łącznie ekspozycję odwiedziły 273 osoby. Poza możliwością przyjrzenia się poszczególnym modelom uczestnicy mogli także wysłuchać informacji i ciekawostek związanych z prezentowanymi obiektami oraz wziąć udział w konkursie z nagrodami. Projekt doskonale wpisywał się w interdyscyplinarny charakter festiwalu – łącząc historię, technikę, kulturę i edukację wizualną, a jego realizacja potwierdziła atrakcyjność wystaw przestrzennych jako narzędzia popularyzacji nauki wśród różnych grup odbiorców.

Fot. 3. „Od głębin oceanu po lot na Księżyc – wystawa puzzli przestrzennych”.

Autor K. Skubik.

W ramach obchodów Roku Stefana Żeromskiego Oddział Gromadzenia i Uzupełniania Zbiorów Biblioteki Głównej UMCS przygotował wystawę „Śladami Stefana Żeromskiego na Lubelszczyźnie”, przybliżającą sylwetkę i twórczość pisarza w 100. rocznicę jego śmierci. Ekspozycja prezentowała nie tylko literacki dorobek autora, w tym takie utwory jak *Ludzie bezdomni*, *Popioły* czy *Szybyłowe prace*, lecz także działalność społeczną i niepodległościową Żeromskiego. Szczególny nacisk położono na okres spędzony przez pisarza na Lubelszczyźnie, zwłaszcza w Nałęczowie, ukazując jego życie prywatne, twórczość, zaangażowanie społeczne oraz osobiste tragedie, takie jak utrata syna. Ekspozycja pozwoliła uczestnikom festiwalu lepiej poznać kontekst lokalny twórczości Żeromskiego oraz znaczenie jego dorobku dla kultury polskiej.

Fot. 4. Wystawa modeli zabytkowych pojazdów. Autor K. Skubik.

Wystawa modeli zabytkowych pojazdów „Świat techniki w literaturze i miniatrze: od kolei po lotnictwo. Prezentacja wybranych zbiorów Biblioteki Głównej UMCS” skierowana była do miłośników motoryzacji i precyzyjnego detalu. Została przygotowana pod kierownictwem mgr. Grzegorza Debkiewicza, przy współudziale mgr Anny Babicz i mgr Agnieszki Gryz. Zwiedzający mogli obejrzeć modele samochodów, kolei, statków i samolotów, a także zapoznać się z historią motoryzacji oraz księgozbiorem Biblioteki dotyczącym inżynierii i nauk technicznych. Ekspozycja ukazywała rozwój myśli technicznej oraz pasję badawczą, która przyczyniła się do kształtowania współczesnego świata, łącząc technikę, historię i modelowanie w atrakcyjnej formie edukacyjnej. Wystawa była prezentowana w holu Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Cudzoziemców UMCS i była adresowana do szerokiego grona odbiorców – od młodszych uczniów po dorosłych pasjonatów nauki i technologii.

Udział Biblioteki UMCS w XXI Lubelskim Festiwalu Nauki pokazał, że biblioteka może być przestrzenią różnorodnych działań łączących wiedzę, doświadczenie i aktywne uczestnictwo. Realizowane projekty – od warsztatów z wykorzystaniem XIX-wiecznych kalendarzy i analizy dawnych fotografii Lublina, przez twórcze działania z zakresu book foldingu i lapbooków, po lekcje biblioteczne o niecodziennych formach książki – pozwoliły uczestnikom nie tylko poznawać historię i technikę, lecz także samodzielnie interpretować źródła, eksperymentować i tworzyć własne prace. Duże zainteresowanie wystawami puzzli i modeli potwierdziło atrakcyjność wizualnych oraz przestrzennych form popularyzowania zagadnień inżynieryjnych. Z kolei wystawa poświęcona Stefanowi Żeromskiemu uzupełniła techniczne wątki festiwalu o refleksję humanistyczną.